

**A KÖRNYEZET KÖZPONTÚ IRÁNYÍTÁSI RENDSZER
BEVEZETÉSÉNEK ÉS ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A
VÉDELMI SZEKTOR TERÜLETÉN**

**THE POSSIBILITIES OF THE IMPLEMENTATION AND APPLICATION OF THE
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEM IN AREA OF PROTECTION
SECTOR**

LESKÓ György
ORCID: 0000-0001-7470-7824

lesko.gyorgy@uni-nke.hu

Absztrakt

Mind a termelés mind a védelem területén tevékenykedő szervezetek munkájában közös kihívás a természeti erőforrások felhasználása, a környezetszennyezés, vagy enyhébb esetben terhelés kezelése. A tanulmány szerzője elemzi a Környezetközpontú Irányítási Rendszer kiépítésének és fenntartásának bevezetését, illetve annak lehetőségét az integrált védelmi rendszer keretein belül a védelmi szektor, a védelmi műveleteket támogató termelés, valamint a hon- és a rendvédelmi szervek területén.

Kulcsszavak: környezetvédelem, minőség biztosítás, biztonságirányítási rendszer, környezetközpontú irányítási rendszer,

Abstract

In the work of the organizations both in the area production and defence are common challenge the use of natural resources, environmental pollution or in a milder case managing of environmental impact. The author of the study analyses within the framework of the integrated protection system implementation of establishment and maintenance of the environmental management system and the possibility in area of defence sector operations, supportive production as well as military and the law enforcement agencies.

Keywords: environmental protection, quality management, safety management system, environmental management system

A kézirat benyújtásának dátuma (Date of the submission): 2018.01.15.
A kézirat elfogadásának dátuma (Date of the acceptance): 2018.03.14.

BEVEZETÉS

Minden szervezet sikerének alapja a fejlett vezetési rendszer. A nemzetközi nagyvállalatok vállalati stratégiája és management-rendszere a meglévő tapasztalatokra épül, és a sokéves gyakorlatra támaszkodik. A védelmi szektor részére termelő, vagy azokat használó szervezetek számára sem kétséges, hogy piacon maradni és megfelelni a követelményeknek csak korszerű vállalati rendszerek bevezetésével és használatával lehet. Természetesen eltérőek a gazdasági és a védelmi szektor kialakult vezetési rendszereinek sajátosságai, jogszabályi környezete, és a szakemberek szakmai, technológiai kultúrája, de a funkcionális vezetési elemek kiépítése és használata mellett, itt is nélkülözhetetlen a vállalati biztonsági rendszer kiépítése.

Felmerül a kérdés, hogy a nagyvállalati rendszerekben bevált és széleskörűen alkalmazott, integrált irányítási rendszerek (főképpen a környezet központú irányítási rendszer a biztonság területén) szükségesek és alkalmazhatóak-e a hon- és a rendvédelem, valamint a honvédelmi célokra gyártó szervezetek területén is. Egy nagyvállalat életében a "tervezési-szervezési-irányítási" problémák kezelésében fő terület a profitot meghatározó termelés, a technikai költséghatékonysági szemlélet, de fontos, jól felfogott érdeküknek tekintik a biztonság-, és ezen belül a környezetvédelem kérdéskörét is. Feltételezésem szerint, bár a védelmi szektorban a műveletek az elsődlegesek, és a védelmi szektort kiszolgáló termelési kérdésekben is alapvetően a művelési igények kielégítése élvez prioritást, mindenképp fontos a költséghatékony környezetvédelmi, munka- és tűzvédelmi, foglalkozás-egészségügyi gyakorlat kérdése is. A jól működő, környezetvédelemre fókuszálórendszer társadalmi kérdés is. „*A mai magyar felnőtt társadalom felelőssége nagy, hiszen környezetünk terhelése, amelyet napjainkban „követünk el”, a jövő generáció életét keseríti meg, csökkenti a fenntarthatóság lehetőségét.*” [1] Tapasztalataim és a szakirodalom tanulmányozása, elemzése alapján ebben a cikkben bizonyítani kívánom az integrált irányítási rendszer nemzetközi és hazai szabványrendszere alkalmazásának létjogosultságát a hon- és a rendvédelem területén. Célkitűzésem, hogy a tapasztalatok alapján a rendszerek bevezetésére, fenntartására és továbbfejlesztésére tegyek javaslatot. Mivel korunk egyik fő problémájának a környezetpolitika sikerességét tekintem, ezért a hangsúlyt a tanulmányomban a környezetbiztonság területére kívánom helyezni. Céлом a környezetközpontú irányítási rendszerek (KIR) vizsgálata és bevezetésének, fenntartásának, és a védelmi szektorban való alkalmazási lehetőségeinek elemzése.

AZ INTEGRÁLT BIZTONSÁGI RENDSZER HELYE ÉS SZEREPE AZ INTEGRÁLT IRÁNYÍTÁS RENDSZERÉBEN

A multinacionális vállalatok környezetvédelmi tevékenységében általánosan érzékelhető a Földi László és Halász László "Környezetbiztonság" könyvében ábrázolt külső és belső tényezők megléte [2]. A környezetközpontú irányítási rendszernek a vállalat, szervezet általános irányítási rendszerébe történő bevezetése és folyamatos fenntartása a környezeti gazdálkodás megjelenítését teszi lehetővé a gazdálkodó szférában is. Ez mind a gazdálkodó szervezetek, mind a védelmi szektor számára a környezettel kapcsolatos tevékenységek rendszerszemléletű megközelítését hozza magával. *Mivel a veszélyekkel szembeni védekezésnek alapja maga a védelmi rendszer, amely rendkívül összetett, ezért egyre inkább szükségessé válik az összetevőinek rendszerszemléletű áttekintése, és átfogó (komprehenzív) megközelítésű vizsgálata* [3] állapítja meg Hornyacsek Júlia *A mentési időszak feladatai és szerepe egy közösség katasztrófákkal szembeni rezilienciájának növelésében* c. cikkében. Az integrált vállalat-irányítási rendszer az információs társadalom fejlődésének terméke a termelés területén. Az irányítási rendszerek közös ismérve, hogy a szervezet valamennyi

területét érintő, egységes információs rendszerre épül. A vállalat-irányítás integrált erőforrás-kezelő rendszere az ERP (Enterprise Resource Planning), ami egy adott vállalkozás valamennyi adat- és információ-feldolgozását megvalósító információs rendszer. Jellemzője, hogy a személyzeti, termelési, kereskedelmi, tervezési, készletgazdálkodási, pénzügyi, illetve vezetési, irányítási stb. folyamatok egységes, integrált számítástechnikai kezelését valósítja meg. A funkcionális területekhez egyre gyakrabban társul az integrált biztonsági rendszer részeként a környezetközpontú irányítási rendszer is, és rövid időn belül kialakultak a hatékonyságot szavatoló formái. rendszerek elterjedtségét elemezte a „Zölden és takarékosan” c. tanulmány az alábbi módon: „Az egyéni kezdeményezéseket és iparági speciális szabványokat leszámítva az EMAS¹ és még inkább az ISO 14001² egyeduralmodók a környezetirányítási rendszerek piacán” [4; 56. o.]. Mind a vállalati, mind a védelmi műveleti tevékenység alapja a biztonság célkitűzéseinek megfogalmazása. Ez kiterjed a létesítésre, a termelésre is.

Biztonsági célkitűzések és az irányítás követelményei

A létesítés, termelés és művelet biztonsági célkitűzéseit az alábbiakban lehet megfogalmazni:

- A dolgozók munkahelyi biztonságának és védelmének legmagasabb színvonalon történő kialakítása, biztosítása.
- A létesítés, üzemeltetés és karbantartás legmagasabb szintű biztonságtechnikai és környezetvédelmi kialakítása és folyamatos, rendszerközpontú fejlesztése.
- A munka- és tűzvédelem alapkövetelményeinek a törvények, miniszteri rendeletek, jogszabályok, előírások és szabványok által meghatározottak szerinti teljesítése.
- A felsővezetés és az összes dolgozó közös felelősségének hangsúlyozása a hatáson biztonságtechnikai rendszer eléréséért és fenntartásáért.
- A dolgozók fokozott bevonásának elősegítése a biztonságtechnikai és környezetvédelmi intézkedésekbe, dolgozói - képviselői rendszer biztosításával.
- Továbbképzés biztosítása valamennyi dolgozó számára, biztonságos, környezettudatos, hatékony munkavégzésük érdekében.

A védelmi művelet végrehajtása és a támogató termelés tevékenységeinek, gyártmányainak és a termelésben alkalmazott anyagok elemzése alapján megállapítható, hogy ezen tevékenységek többségében veszélyes anyagokat tárolnak és használnak fel. Ezért is fontos kérdés a szükséges műveletek végrehajtásához és a termeléshez szükséges engedélyek beszerzése, ami eltérhet a nem védelmi irányú termeléstől. Átgondolva a bonyolult, szerteágazó feladatrendszer kihívásait, egyértelműen felmerül az integrált irányítási rendszer igénye, aminek az alábbi jellemzőkkel kell rendelkeznie:

- az irányítás megtervezett, a védelmi műveleti, termelési célokkal összehangolt legyen,
- a szervezet működésén, az eddigi jó gyakorlatain alapuljon,
- minden szinten és teljes mértékben bevezetett legyen,
- folyamatosan dokumentált legyen (előírások, feljegyzések stb.),

¹ Az Eco-Management and Audit Scheme (EMAS) az Európai Unió környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszere. [5]

² ISO 14000, egy környezetirányítási rendszerekkel (KIR) foglalkozó szabványcsalád célja, hogy egy vállalat tevékenysége, folyamatai során minimálisra csökkentse és folyamatosan fejlessze a környezetre gyakorolt negatív hatásokat összhangban az alkalmazott törvényekkel, szabályokkal. [6]

- folyamatosan, minden szinten felügyelt legyen,
- dinamikus, folyamatosan fejleszhető legyen,
- csak megfelelő jogosultságokkal használható, zárt rendszer legyen.

A rendszert oly módon kell kialakítani, hogy az a védelmi műveletek és a termelés céljaival harmonizáljon, a hivatalos stratégiai elképzelések megvalósulását elősegítse. A biztonság-irányítási rendszert nem ajánlott különálló alrendszerként működtetni. A követelmények teljesítését a szervezet alapvető értékteremtő folyamataiba kell beültetni oly módon, hogy azok általános gyakorlattá váljanak, és harmonizáljanak az adott egység nemzeti jogszabályi környezetével. Nem elegendő a követelményeket és azok teljesítésének módját formális dokumentumokban (kézikönyvekben, eljárásokban, utasításokban) rögzíteni, hanem a leírtak megvalósulását az ellenőrző auditok során kell bizonyítani. Az irányítási rendszerek közös jellemzője a dokumentáltság, amelyet minden esetben „előírás és jegyzőkönyv” dokumentumokkal kell alátámasztani. Az” előíró” jellegű dokumentumok a működési kérdéseket szabályozzák, külön kiemelve az szabályostól való eltérések meghatározását, nyomon követését. A „leíró” jellegű dokumentumok (feljegyzések, jegyzőkönyvek) pedig dokumentálják az események bekövetkeztét, és elemzik a történetek okát, kezelésének minőségét. Ahhoz, hogy minden biztonnal a védelmi műveleteket és termelési követelményeket jól támogató irányítási rendszert valósítson meg az adott vagy felállítandó szervezet, nélkülözhetetlen a folyamatos, több szintű felügyelet, amelyet pl. az ún. vezetői auditok (saját egység, mentori, és más üzemi átvizsgálások) és belső felülvizsgálatok szolgálnak.

A „tervezés - végrehajtás - ellenőrzés – beavatkozás”, majd ismételten a „tervezés” - ciklusok egy zárt irányítási rendszert feltételeznek, ami nagyrészt a PDCA (Plan – Do – Check – Act) elv gyakorlati megvalósulásával alakítható ki és tartható fenn. Ezt az egységes megközelítést az általánosan használt szabványok magukban hordozzák, de mindezek csak irányítási rendszerszabványok bevezetésével válnak fenntarthatóvá, mint például

- Minőség irányítási rendszer – ISO 9001³
- Környezetirányítási rendszer – ISO 14 001 vagy EMAS
- Információvédelmi irányítási rendszer – BS
- Munkahelyi Egészségvédelmi és Biztonsági irányítási rendszer – OHSAS 18 001.⁴

Az *egységes irányítási rendszer* -megközelítés lehetőséget biztosít arra, hogy a szabványokat, követelményeket kielégítő rendszerek integráltak legyenek, és a műveletbe vagy a termelésbe épüljenek. Az integrált irányítási rendszerek alapját minden esetben a szervezet alapvető értéktermelési, és értékteremtő folyamataira épülő rendszer képezi. A fenti szabványok közül ezt a követelményt leginkább az ISO 9001-es szabvány segíti, így a célszerűség alapján ezt alapvető rendezőelvként lehet figyelembe venni. Az ISO 9001:2000 szabvány követelményei között szerepel például, hogy a szervezetnek biztosítania kell a minőségirányítási rendszer bevezetéséhez és fenntartásához, fejlesztéséhez, valamint a vevői megelégedettség eléréséhez szükséges erőforrásokat. A szabvány három tényezőt emel ki, az emberi erőforrások, infrastruktúra és munkakörnyezet kategóriákat.

³ ISO 9001. szabvány az ISO 9000-es minőségbiztosítással / minőségirányítással foglalkozó szabványcsoport meghatározó tagja. Ez a szabvány tartalmazza a minőségirányítási rendszerrel kapcsolatos követelményeket. [7]

⁴ OHSAS 18001 Munkahelyi Egészségvédelem és Biztonság Irányítási Rendszer MEBIR szabvány az előírt biztonsági kötelezettségeket, feladatokat foglalja rendszerbe a munkahelyi munka-, egészség- és tűzvédelem területén. [8]

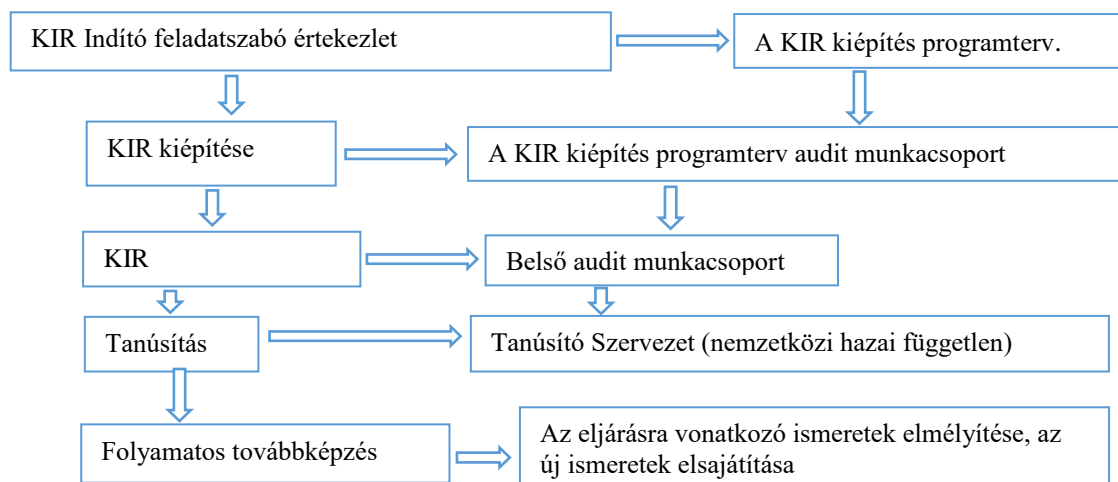
A KÖRNYEZETKÖZPONTÚ RENDSZER KIÉPÍTÉSE ÉS FENNTARTÁSA A VÉDELMI MŰVELETEK ÉS A TERMELÉS RÉSZÉRE AZ ISO 14001 SZABVÁNY ÉS AZ EU EMAS-RENDELET SZERINT

A gazdaságos működés érdekében a védelmi terület és a termelés területén is a kiadások csökkentése a szervezet alapvető érdeke. A kiadásokhoz nagymértékben járul hozzá a például a keletkezett hulladék tárolása, elszállíttatása, a szennyvíz elvezetése, elszállítása vagy az energiafelhasználás optimalizálása (pl. geotermikus energia használata). Ennek érdekében olyan eljárásokat, technológiákat érdemes bevezetni és fenntartani, amik csökkentik a keletkezett hulladék és a szennyvíz mennyiségét. Az új, környezetbarát technológiák, eljárások alkalmazásával az anyag- és energiafelhasználás is csökken. A környezetközpontú irányítási rendszer megvalósítására irányuló intézkedések és a környezettudatos működés kialakítása a védelmi szektor szervezetei számára a költségcsökkentés területén jelenthet előnyt, és azt sugallja a lakosság és a politika számára, hogy a környezetbarát működés bevezetésével a fenntartható fejlődés támogatását is vállalja az adott szervezet. A környezet egészének védelmére irányuló integrált alapú megközelítés nem engedi például a szennyezésnek az egyik környezeti elemből a másikba történő áthelyeződését. A védelmi szektor egy vállalata vagy a hon- és rendvédelmi szervek, de az önkéntes szervezetek számára is több lehetőség áll rendelkezésre az integrált irányítási rendszer kialakításához és fejlesztéséhez. Ennek eredménye a környezettudatos termelés, amely egyszerre növeli hatékonyságot és kíméli a környezetet. Amikor felmerül az igény a környezetvédelmi irányító rendszer eredményességének tesztelésére, azaz független tanúsítóval való vizsgálatára és elismertetésére, a jelenlegi jogszabályi környezetben a Környezet Irányítási Rendszer kiépítését az ISO 14001 nemzetközi szabvány és/ vagy az EMAS alapján lehet megtenni és auditálni.

A kutatások alapján elmondható, hogy a környezetközpontú irányítás alapját a környezeti tényezők és hatásaik elemzése adja, amelyen a tervezési folyamat alapul. Ennek részei a környezetpolitika kialakítása és a célok megfogalmazása. Következő lépés az így kialakított célok megvalósítása, azaz a végrehajtás, melyet az ellenőrzés, környezeti teljesítmény értékelése követ. Az esetleges hiányosságok feltárása a folyamat utolsó lépése, majd ezután következik az új tervek megfogalmazása. [2] A környezetközpontú irányítási rendszer bevezetése és működtetése többlépcsős folyamat, amelynek alapvető feladatait az alábbiakban összegzem:

- A környezeti hatások felmérése, a veszélyeztető hatások meghatározása,
- A környezeti politika megfogalmazása, célok kitűzése,
- A környezeti program megfogalmazása,
- Jogszabályok áttekintése és betartása,
- A bevezetéssel kapcsolatos feladatok és felelősök kijelölése,
- Az alkalmazottak képzése, a környezeti tudatosság növelése,
- Dokumentációs rendszer működtetése az ellenőrzés feltételeinek biztosítására,
- A működésből származó környezeti hatások folyamatos nyomon követése,
- A vészhelyzetek megelőzése, és a bekövetkezett károk mérséklése,
- Az irányítási rendszer működésének felülvizsgálata, az esetleges hiányosságok kijavítása,
- Belső és külső tájékoztatás.

A rendszer létrehozását jól szemlélteti a szabványban közétett folyamatmodell ábra.

1. ábra A környezetközpontú irányítási rendszer modellje KIR Forrás: [9]⁵

ISO 14001-es szabványsorozat

Az ISO 14001-es nemzetközi szabvány több területet ölel fel, melyek között a környezetközpontú irányítási rendszer (KIR) követelményeit is leírja, úgy, hogy az alkalmazható legyen mindenféle típusú és nagyságú szervezetben és igazodni tudjon a különböző földrajzi, kulturális és társadalmi feltételekhez.

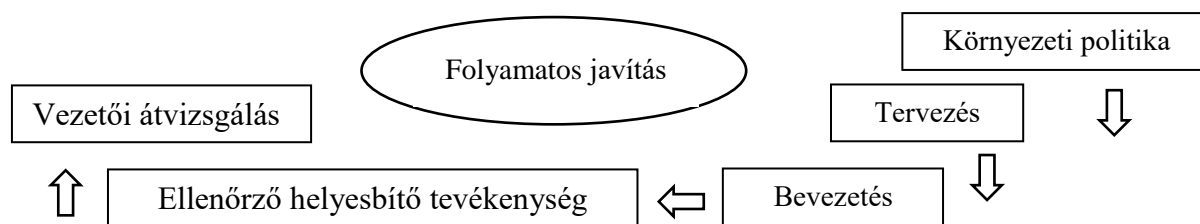
A szabvány az irányítási rendszer követelményeit a „tervezés - vezetés – átvizsgálás” dinamikus, ciklusos folyamat alapján építi fel. A szabvány célja a környezetvédelem segítése, és a szennyeződés olyan mértékű megelőzése, ami egyensúlyban van a társadalmi – gazdasági szükségletekkel. Lényeges, hogy az ISO 14001-es szabvány nem tartalmaz abszolút követelményeket kibocsátásokra vagy hasonló környezeti kritériumokra. A hangsúly az elkötelezettségeken van, amelyeknek a környezetpolitikában szerepelniük kell, a jogszabályok teljesítését illetik, és a teljesítmény folyamatos javítását tűzik ki célul. Az irányelvek minden környezeti hatást kifejtő területet átfognak.

Az ISO 14000-es sorozat elemei hét fő csoportba sorolhatók, amelyek a következők

- Környezetközpontú irányítás
- Környezeti auditálás
- Környezeti védjegyek
- A környezeti eredményesség értékelése
- Életciklus- elemzés
- Környezetközpontú irányítás
- Környezeti tényezők termékszabványokban.

A környezetközpontú irányítási rendszer a tervezés és a bevezetés, valamint az ellenőrzés és korrekciók folyamatban valósul meg. Lásd 2. sz. ábra.

⁵ KIR: Környezetközpontú Irányítási Rendszer

2. ábra A környezetközpontú irányítási rendszer modellje KIR Forrás: [10]

KÖRNYEZET IRÁNYÍTÁSI RENDSZEREK ÖSSZEHOSONLÍTÁSA VÉDELMI SZÉKTORBAN VALÓ ALKALMAZÁS SZEMPONTJÁBÓL

Mind a védelmi műveletek és termelés, mind az azt támogató civil gyártás alapvető igénye a költséghatékony és a környezetre a lehető legkisebb kibocsátással járó tevékenység megvalósítása és fenntartása. A következő táblázatban védelmi és civil alkalmazás szempontjából kívánom összehasonlítani a környezeti irányítási rendszerek hatását környezeti politika tényezőire. Az alábbi táblázat a kiválasztott területeket minősíti a civil vállalatok és a védelmi szféra vonatkozásában. A táblázat fokozatai a bevezetés egyes szakterületre gyakorolt hatás erőségét mutatják. Enyhe fokozat nincs vagy alig érezhető különbség. Közepes fokozat átlagos, érezhető különbség. Erős fokozat jelentős a területet megváltoztató különbség.

KIR hatása által érintett területek	Védelmi Szervezetek			Civil Vállalatok, Termelő Egységek		
	ISO 14001	EMAS	KIR nélkül vagy saját rendszer	ISO 14001	EMAS	KIR nélkül vagy saját rendszer
Környezeti elemek	közepes	közepes	enyhe	erős	közepes	enyhe
Költséghatékonyosság	erős	közepes	enyhe	erős	közepes	enyhe
Végrehajtó, termelő, szervezet	erős	közepes	enyhe	erős	közepes	enyhe
Döntéshozók	erős	erős	enyhe	erős	erős	enyhe
Lakosság	közepes	erős	enyhe	enyhe	közepes	enyhe
Szervezeti image	közepes	erős	enyhe	közepes	erős	enyhe
Vásárlói igény	erős	közepes	enyhe	erős	erős	enyhe

1. táblázat Környezet Irányítási Rendszerek összehasonlítása (saját szerkesztés)

A környezetpolitika a védelmi igényeket célzó termelés területén

A környezetpolitika védelmi szféra számára termelő egységek nyilatkozata és szándéka a környezetvédelemmel kapcsolatos elvekről és gyakorlatról. A környezeti politika kialakításánál a következőket kell figyelembe venni:

- Az adott szervezet környezeti politikája a termeléshez kapcsolódjon, valamint terjedjen ki a vállalat minden tevékenységi területére.
- Megfogalmazása legyen közérthető, tömör, felhasználóbarát, kerülje a környezetvédelmi és műszaki szakkifejezések használatát, hogy minden érintett fél megértse.

- A környezeti politika megfogalmazása alapuljon konszenzuson, de, de a kiadás után már legyen kötelező és szamon kérhető.
- A vállalat a környezeti politikájában vállaljon kötelezettséget a folyamatos fejlesztésre és a környezetszennyezés megelőzésére.
- A környezeti politika a vonatkozó környezetvédelmi jogszabályoknak és egyéb előírásoknak feleljen meg, és illeszkedjen azokhoz.
- Fogalmazzon meg elkötelezettséget a célok és előirányzatok megvalósulására.
- Olyan környezeti célokat tartalmazzon, amelyek gazdasági és működési szempontból egyaránt megvalósíthatók.
- Várja el, hogy a szervezet legyen elkötelezett a környezetvédelmi teljesítmény folyamatos javítása mellett.
- A környezeti politika tartalma az összes dolgozóval legyen ismerttetve, biztosítani kell, hogy a nyilvánosság számára is hozzáférhető legyen.

A védelmi szférában a létesítési tevékenységben a jogszabályok által előírtaknak megfelelően jelen van a környezetvédelmi tevékenység, ugyanakkor a műveletek során előfordulhat, hogy nem teljesíthető minden környezetvédelmi előírás. Ennek okán fontos a tervszerű és tudatos tervezése ezeknek a folyamatoknak, és annak meghatározása, hogy hol milyen mértékben kell és lehet érvényesíteni a környezetvédelmi elvárásokat Magyarország a védelem területén is növelte a meglévő környezetvédelmi aktivitását. Folyamatossá vált a különböző szintű és tevékenységi területekre, így a környezetvédelem területére vonatkozó stratégiák kimunkálása, a szabványok, útmutatók integrálása a magyar védelmi tevékenységet szabályzó környezetbe. A katonai területen például a 7141 számú STANAG [11] „Összhaderőnemi NATO doktrína a NATO által vezetett műveletek és gyakorlatok környezetvédeleméről” jelentette azt az alapot, amire a katonai és védelmi szektor építkezhetett és ami alapján kialakíthatta a korszerű környezetvédelmi rendszerét. A béke- és háborús művelet-tervezés, -támogatás, környezet- és természetvédelmi területének kialakítása nagyrészt hasonló, mint a Környezet Irányítási Rendszerek az ISO 14001 nemzetközi szabvány és az EMAS EU rendelet által létrehozott civil rendszerek. A rendszerek általános elterjedtségük és használatuk során szerzett tapasztalatok pedig fontosak lehetnek a katonai és a védelmi szektor szervezetei és a részükre gyártó üzemek számára is. Alkalmazásuk megnövelheti a környezetvédelmi tevékenység hatékonyságát, ezért a terület további kutatása indokolt és időszerű.

KÖVETKEZTETÉSEK

A környezetvédelmi előírásoknak való megfelelés alapvető tényező mind a civil mind a védelmi szektor, valamint a védelmi szektor számára termelő gazdálkodó egységek területén. A jogszabályoknak, előírásoknak való megfelelés fontos eszköze lehet a környezetközpontú irányítási rendszerek kiépítése és használata, melyet a cikkben bemutattam Mind a környezetterhelés- és szennyezés, illetve káresemények következményeinek kezelése, mind a megelőzés, valamint védelemtervezés területén is jobb eredményeket lehet elérni alkalmazásuk esetén.

A védelmi szervezetek feladatainak megvalósításában, a művelettervezési és végrehajtási tevékenységében a környezetbiztonsági érdekek nem minden esetben érvényesülhetnek, de előnyei alapján az alkalmazása időszerű és hasznos lehet a jövőben. A környezetvédelem és a széleskörűen alkalmazott környezet-irányítási rendszerek kapcsolatának áttekintése és közös alapokra helyezése, valamint a civil eljárásmodok adaptálhatóságának vizsgálata fontos feladat a jövőben. Az elemző módszerek alkalmazásának folyamatos kutatása és annak eredményei csökkenthetik az értékelési rendszerek bizonytalansági tényezőit, a valósághoz jobban közelítő tervezést tesznek lehetővé a környezetbiztonság területén. Az adott feladathoz

igazított környezet irányítási rendszerek és környezetpolitika nélkül nem lehetnek megalapozottak a fenntartható fejlődést támogató és szolgáló intézkedések sem a civil, sem a védelmi területen. A környezetvédelmi politikával szembeni elvárások megfogalmazásával érhető el, hogy a szervezeti célok és a környezetvédelmi célkitűzések közelítsenek egymáshoz.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] HORNYACSEK J., LÁSZLÓ E.: *A hulladéklerakás környezetterhelő hatásai és az ellene való védekezés lehetőségei a településeken és a védelmi szférában*. Bolyai Szemle, 2015. 2. sz.155-181. o.
- [2] FÖLDI L.: HALÁSZ L.: *Környezetbiztonság*. CompLex kiadó 2009. 371-372. o.
- [3] HORNYACSEK J.: *A mentési időszak feladatai és szerepe egy közösség katasztrófákkal szembeni rezilienciájának növelésében*, Hadmérnök, 2017 XII. évfolyam „KÖFOP” szám, 24-48. o.
- [4] BUKOVICS I.: FÖLDI L.: BESENYEI M.: REITH A.: *Zölden és takarékosan Környezetbarát üzemeltetés és (köz)beszerzés*; Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2014.
- [5] *A 761/2001/EK Európai Parlamenti és Tanácsi rendelet. (2001. március 19.) A Szervezetek Közöségi Környezetvédelmi Vezetési És Hitelesítési Rendszerben (EMAS) valló önkéntes részvételének lehetővé tételéről és 1221/2009/EK Rendelet (2009. november 25.) Az Európai Parlament És A Tanács a szervezeteknek a közöségi környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerben (EMAS) való önkéntes részvételéről és a 761/2001/EK rendelet, a 2001/681/EK és a 2006/193/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről.*
- [6] *MSZ EN ISO 14001:1996*
- [7] *MSZ EN ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015) Minőségirányítási Rendszer (MIR) szabvány*
- [8] *MSZ 28001 /2008 szabvány (OHSAS 18001:2007), Munkahelyi Egészségvédelem és Biztonság Irányítási Rendszer*
- [9] *A környezetközpontú irányítási rendszer modellje KIR MSZ EN ISO 14001:1996 alapján*
- [10] *A környezetközpontú irányítási rendszer létrehozásának modellje KIR MSZ EN ISO 14001:1996 alapján*
- [11] *STANAG 7141 (AJEPP-4) Edition 6, Joint NATO Doctrine for Environmental Protection during NATO lead Operations and Exercises, NSA, 2014. 4 point.*